Β' Επεισόδιο - Επιπάροδος & 1η σκηνή (στ. 576 – 658)
Η επιστροφή του Χορού και της Ελένης – Η εμφάνιση του Μενέλαου

Επιπάροδος (στ.576-587) : Πρόκειται για την δεύτερη είσοδο του χορού στην ορχήστρα. Οι κοπέλες βγαίνουν από το παλάτι χαρούμενες γιατί η Θεονόη τους αποκάλυψε ότι ο Μενέλαος ζει.

Περιληπτική αναδιήγηση

Ο Χορός και η Ελένη βγαίνουν από το παλάτι. Νιώθουν χαρά και ανακούφιση μετά τη μαντεία της Θεονόης: ο Μενέλαος ζει, σε αντίθεση με τις πληροφορίες που έδωσε στην Ελένη ο Τεύκρος, και περιπλανιέται στη θάλασσα. Η Ελένη είναι χαρούμενη καθώς έμαθε ότι ο σύζυγός της ζει και πως όταν τελειώσουν τα βάσανά του θα έρθει στην Αίγυπτο. Ωστόσο την κυριεύει η αγωνία καθώς από τη χαρά της ξέχασε να ρωτήσει τη Θεονόη, αν τελικά ο Μενέλαος θα καταφέρει να σωθεί φτάνοντας σε αυτή την εχθρική χώρα. Επιπλέον μας πληροφορεί πως, σύμφωνα με τη μάντισσα Θεονόη, ο σύζυγός της έχει ναυαγήσει στην περιοχή μαζί με τους συντρόφους του.

Στη συνέχεια η Ελένη αντικρύζει το Μενέλαο και καθώς ξεγελιέται από την άθλια εμφάνισή του και φοβούμενη μήπως της έχει στήσει παγίδα ο Θεοκλύμενος, τρέχει ικέτισσα στο μνήμα του Πρωτέα. Ο Μενέλαος την κοιτά και διαπιστώνει την εκπληκτική της ομοιότητα με τη σύζυγό του, ενώ εκείνη σταδιακά αντιλαμβάνεται πως πρόκειται για τον άνδρα της και σπεύδει να τον αγκαλιάσει. Εκείνος, όμως, έχει αμφιβολίες για την ταυτότητά της, αφού πιστεύει πως η Ελένη βρίσκεται στο σπήλαιο με τους συντρόφους του. Η ηρωίδα του εξηγεί τι ακριβώς έχει συμβεί και πως στην Τροία, εξαιτίας της Ήρας, πήγε τελικά το είδωλό της και όχι η ίδια. Ο βασιλιάς όμως αρνείται να την πιστέψει και η σκηνή κλείνει με τον θρήνο της Ελένης, που βλέπει τις ελπίδες της να διαψεύδονται καθώς υπάρχει μεγάλη πιθανότητα ο σύζυγός της να φύγει χωρίς να την πάρει μαζί του, αφού δεν την έχει αναγνωρίσει.

Ο ρόλος της σκηνής στο έργο.

• Προωθείται η εξέλιξη του μύθου, καθώς ο Μενέλαος παραμένει στη σκηνή σύμφωνα με την απόφαση που πήρε στο Α' επεισόδιο προκειμένου να περιμένει το βασιλιά Θεοκλύμενο, ώστε να του ζητήσει βοήθεια και έτσι η ηρωίδα τελικά τον βλέπει και τον αναγνωρίζει.

• Προωθείται η εξέλιξη της δράσης, καθώς η Ελένη αγωνιά για την τύχη του συζύγου της από τη στιγμή που γνωρίζει πως η χώρα αυτή είναι εχθρική και ξεχνά να ρωτήσει τη Θεονόη αν τελικά ο Μενέλαος θα σωθεί.

• Γίνεται εντονότερη η προσκόλληση στο «φαίνεσθαι».

Σκηνοθετικές πληροφορίες (Όψις) στους στίχους 607-618;

• Η Ελένη φοβισμένη τρέχει να φτάσει στον τάφο του Πρωτέα (τάφος = σκηνογραφική πληροφορία)

• Ο Μενέλαος απομένει σαστισμένος και βουβός βλέποντας μια γυναίκα όμοια με την Ελένη.

• Προσπαθεί με έντονη σωματική κίνηση και δράση να τη σταματήσει (Στάσου, μη φεύγεις). Ίσως μπαίνει μπροστά της, της κλείνει τον δρόμο.

• Η Ελένη αφού του ξέφυγε συνεχίζει να τρέχει τρομαγμένη γιατί ο Μενέλαος στον 617 της ξαναλέει: «Στάσου μη φεύγεις και μη τρομάζεις».

Τι γνώριζε η Ελένη που θα έπρεπε να τη διευκολύνει στην αναγνώριση και τι την εμπόδισε;

- ❖ Γνώριζε από τη Θεονόη ότι: ο Μενέλαος είναι ζωντανός κι έχει ναυαγήσει στις ακτές της Αιγύπτου.
- ❖ Την εμπόδισε: α) η ξαφνική, αιφνιδιαστική εμφάνιση του Μενέλαου, β) η ρακένδυτη ενδυμασία του (φορούσε κουρέλια), γ) ο φόβος και η καχυποψία που πηγάζουν από τις απειλές του Θεοκλύμενου πως θα την παντρευτεί, έστω κι αν δεν τον θέλει.

Ηθογράφηση των προσώπων

Μενέλαος: Αρχικά εκπλήσσεται που ακούει το όνομά του από τις γυναίκες του χορού και απορεί με την ομοιότητα της γυναίκας που έχει μπροστά του με τη σύζυγό του. Η Ελένη, αφού τον έχει αναγνωρίσει, προσπαθεί απεγνωσμένα να τον προσεγγίσει και να τον αγκαλιάσει, όμως εκείνος τη διώχνει μακριά του. Φοβάται μάλιστα πως έχει παραισθήσεις. Είναι δύσπιστος και καχύποπτος και παρά τα στοιχεία που έχει στα χέρια του επιμένει να μην δέχεται πως αυτή είναι η αληθινή σύζυγός του. Θεωρεί εντελώς παράλογη την ιδέα του ειδώλου που του παρουσιάζει η Ελένη, μένοντας προσκολλημένος στο «φαίνεσθαι», γιατί διαφορετικά θα σήμαινε πως ο πόλεμος στην Τροία και οι τραγικές του συνέπειες θα ήταν μάταιος.

Ελένη: Η ηρωίδα βιώνει έντονες συναισθηματικές μεταπτώσεις. Αρχικά εμφανίζεται χαρούμενη μετά τα νέα που μαθαίνει για το σύζυγό της από τη Θεονόη. Αναστατώνεται βέβαια καθώς συνειδητοποιεί πως δεν τη ρώτησε αν ο σύζυγός της θα καταφέρει τελικά να σωθεί. Όταν εμφανίζεται μπροστά της ο Μενέλαος, ξαφνιάζεται και τρομάζει καθώς θεωρεί πως πρόκειται για κάποιον απεσταλμένο του Θεοκλύμενου. Όταν, όμως, τελικά αναγνωρίζει πως είναι ο σύζυγός της, ο φόβος δίνει την θέση του στη συγκίνηση που μαρτυρεί την αγάπη και την πίστη της για εκείνον. Του αποκαλύπτει την αλήθεια, αλλά ο Μενέλαος δεν την εμπιστεύεται και τη διώχνει μακριά κι εκείνη, βλέποντάς τον ανυποχώρητο, νιώθει απογοήτευση, θλίψη και ξεσπά σε θρήνο.

Β’ επεισόδιο – 2η σκηνή (στ. 659 – 730)

Η είσοδος του Αγγελιαφόρου και η ανάληψη του Ειδώλου – Ο Μενέλαος αναγνωρίζει την Ελένη

Το απροσδόκητο – απρόοπτο: αποτελεί στοιχείο της ευριπίδειας τραγωδίας. Εδώ συντελείται με την αναπάντεχη εμφάνιση του Αγγελιοφόρου, για να δώσει λύση στο αδιέξοδο που βρίσκονται οι ήρωες. Μας θυμίζει την λειτουργία του «από μηχανής θεού». (Ανάλογα απροσδόκητα στοιχεία ήταν: η εμφάνιση του Τεύκρου, της Γερόντισσας, του ζωντανού Μενέλαου).

Ρόλος Αγγελιοφόρου

Ο Αγγελιοφόρος είναι δευτερεύον πρόσωπο της τραγωδίας , συνήθως ανώνυμο, που αποχωρεί αμέσως αφού ανακοινώσει την είδηση που μεταφέρει. Στη συγκεκριμένη σκηνή ο αγγελιοφόρος είναι ένας από τους επιζήσαντες συντρόφους του Μενέλαου και δεν φεύγει αμέσως, αφού έχει στενή σχέση με τους ήρωες.

- Εμφανίζεται ξαφνικά και εξυπηρετεί τη δραματική οικονομία, μεταφέροντας τα γεγονότα που έγιναν εκτός σκηνής, για να τα πληροφορηθούν οι θεατές.
- Αποκαλύπτει τον ρόλο του ειδώλου και βοηθά στην αναγνώριση της Ελένης από τον Μενέλαο, δίνοντας λύση στο αδιέξοδο.
- Αποκαθιστά την τιμή της Ελένης.
- Εκπροσωπεί όλους τους Έλληνες που πολέμησαν για το είδωλο.
- Εξυπηρετεί το κωμικό στοιχείο του έργου, αφού η απλότητά του προκαλεί το γέλιο στους θεατές.

Ήθος Αγγελιαφόρου

Πιστός σύντροφος του Μενέλαου. Αγαπάει τον κύριό του και ενδιαφέρεται για αυτόν, γι’ αυτό και σπεύδει να του ανακοινώσει ο ίδιος τα όσα συνέβησαν στη σπηλιά. Εκφράζει την ικανοποίησή του όταν τον βρίσκει. Με απορία και θαυμασμό διηγείται την ανάληψη του ειδώλου. Μένει έκπληκτος όταν αντικρίζει μπροστά του την Ελένη κι ενοχλημένος την επιπλήττει για όσα τη θεωρεί υπεύθυνη. Αφελής και απλοϊκός, προκαλεί το γέλιο στους θεατές με την οικειότητα που δείχνει προς τους δύο ήρωες.

Μενέλαος και Ελένη: Μετά την αναγνώριση πλέουν σε πελάγη ευτυχίας. Η χαρά και η συγκίνηση εκδηλώνονται έντονα. Αγκαλιάζονται, κλαίνε και εκφράζουν λόγια αγάπης. Η Ελένη εκδηλώνει με ευαισθησία τη χαρά της, λύνει τα μαλλιά της ως δείγμα απελευθέρωσης και κλαίει. Νιώθει γαλήνη και ευτυχία που βγήκαν από την πλάνη. Ο Μενέλαος εκφράζει κι αυτός τη χαρά του που την έχει ξανά κοντά του κι επιθυμεί να μάθει όσα συνέβησαν.

